

VIDRÓCZKI

Új magyar opera ősbemutatója

Az opera, Farkas Ferenc és Innocent Vince Ernő Vidróczkija, amelynek ősbemutatóját csütörtök este láttuk a téren, nem modern mű. Nem mintha régen írták volna: a Vidróczki a mai magyar operairódalom legújabb, legfrissebb alkotása. A szerzők azonban — alkalmazkodva a szegedi szabadtéri népművelő feladataihoz — tudatosan vállalt szándékokkal lemondtak a modern kifejezőmódookról és olyan populáris, demokratikus jellegű operát akartak írni, amelynek közérthetősége, a szó legtagabb értelmében, egy pillanattal sem lehet vitatható. Ezért operájuk alapjául a romantikus-népies-mesei hangvételt választották, a szövegkönyvben a cselekmény, a mese rendkívüliségét, zenében pedig a népi dallamiságot kívánták hangsúlyozni.

Szándékaik a kétségtelen alapvető erények ellenére sem mindig és nem mindenben valósultak meg. Az eredmény problémákat hord magában. Nem kizárólag és nem elsősorban azért, mert az alapul vett népies és naiv hangvétel, a romantikával való azonosulásnak az a foka, amely a műből árad, távol áll a mai nézőktől, hanem azért, mert az anyag — amellyel dolgoztak — itt a librettóra, a szövegkönyvre gondolunk — nem a legnemesebb kővekből épült, sokféle és nem egyenlő értékű elem keveredik benne.

A librettó például romantikus nézőpontból és szemlélettel ábrázolja a múlt század betyárvilágát. Főhőse, Vidróczki, a hatalmas erdei betyár, rettenthetetlen hős, az igazságtalanságok üldözője, a szegények barátja. Mint szerelmes férfi igazi lovag, pontosan úgy, ahogy azt annak idején, a romantika korában elképzelték. Nagyjában-egészében így ábrázolja a librettó az opera többi alakját is, talán Harkányi Erzsébet nemeskisasszony kivételével, kinek figurájában határozottan modern elképzelések érvényesülését is érezzük. A mű emberábrázolásában azonban nemcsak egyszerűen romantikus hatások mutathatók ki, hanem, sajnos, a népszínművekre emlékeztető megoldások is találhatók benne. Mint ahogy vannak ilyen elemek a cselekményben, a történet bonnyolításában is. Ez nem a legértékesebb fajtája a ro-

mantikának. A rendkívüli helyzetek, a különös, a szélsőségek kedvelése nehol már az érdeklődés hajszolásának tűnik, s a mozgalmasság néhol túlzásfoltoknak, tarkabarnának hat. Az erőteljes kontrasztok nem mindig kifejezőek, egyszer-másszor szimpla és üres tablónak tűnnek.

Ami a librettóban — funkcióját tekintve — a mese, az Farkas Ferenc muzsikájában a sok könnyű dallam, népi indítékú melódia. De nemcsak a dallamok, hanem az opera építésmódja, szerkezetformálása is közérthetőségre törekszik. A megoldás sok mezzanatóban, a hangszerelésben, valamint a népi és úri világ szembállításának kontrasztjaiban ugyan mai, modern megoldások is keverednek a populáris eszközökkel, kétségtelen azonban, hogy az egész opera alapja, fundamentuma a melódia. Sajnos ez a dallamvilág és szerkesztésmód — kifejező erőben, jellemzésben — nem mindig éri el az opera műfajának megkövetelt igényességét, színvonalát. Inkább a daljátékokhoz áll közelebb ez a melódika — jobban igazuk van azoknak, akik a művet daljátéknak nevezik — s ezért, bár a recitatívok többségükben sikerültek, nem teljesen alaptalan és indokolatlan a kérdés: nem lett volna-e jobb, ha a Vidróczki minden tekintetben daljáték marad? A prózai részek feltétlenül növelték volna a mű közérthetőségét és szerencsésebb motiváltabb cselekményalakításra is módot adtak volna.

A mű populáris jellegét a szabadtéri előadás általában jól fejezte ki. Mikó András rendezése látványos, monumentális és dekoratív hatásokra törekedett, a tömegjelöket dinamikus igyekezett formálni. Az előadás többségében mozgalmasság és eleven is, de nem mindig egyenletes: helyenként sajnálatosan elcsúszott, gyors a tempó, másutt viszont vontatott. Jellegzetes példa ebből a szempontból az I. felvonás eleje, Huntsch Konrád vasaskapitány elfogásának jelenete, amely szinte majdnem az érthetetlenégig gyors.

Az együttest Vaszly Viktor vezényelte. Munkája jól adta vissza a zene tartalmát, s egyaránt stílusosan, néhol igen nagy erővel fejezte ki a népies és a vele szemben kontrasztként jelentkező franciás és németes hangvételű részeket.

Kitűnően kézben tartotta az egész együttest és ezzel garantálta az előadás kiegyensúlyozottságát.

A mű címszerepét a fiatal Útő Endre játszotta. Énekben és színészilag is erőteljesen formálta meg a Mátra híres-nevezetes betyárjának legendás alakját. Anyjának, Eszter asszonynak a szerepében Palánky Klárát láttuk. Az előadás egyik legjobb alakítása az övé: tartalmas, intenzív hatású. A szerelmes nemeskisasszonyt, Harkányi Erzsébetet Mátyás Mária vitte színre. Amit hangban, énekben és játékban nyújtott, kiváló. Erzsébet aránytalanul, plasztiku-

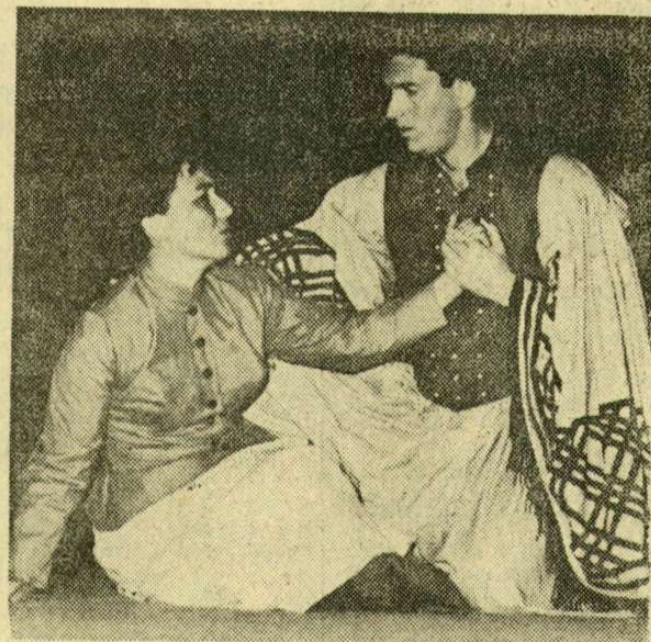

Az opera második felvonása tüzes táncsal zárul. Képünkön: jelenet a lányok táncából

sabb, mint a librettó nemeskisasszonya. Berdál Valéria kulturáltan, magas színvonalon mutatta be Kiss Anna lírai alakját. Zsupi cigánykóvác szerepét a tüdőgyulladásban megbetegedett Malczky Oszkár helyett Mally Győző formálta meg, énekben, játékban kifejezően. A szép cigánylány szerepében Mère Ottiliát láttuk. Partnere Muci Sándor volt. Mindkét alakítás sokszínű, vérbő, temperamentumos. Marso Lenci alakja Domahidy László erőteljes, férfias alakításában kelt életre. Huntsch Konrád vasaskapitányt Horváth József szatirikus élű játékkal ábrázolta. A kisebb szerepek alakítói közül kitűnt Katona András karakterisztikus színezetű betyárja.

A bemutató sikerében nagy része volt Barkóczy Sándor pompás koreográfiájának és a tánckar tüzes előadásának. (Kiemelkedő volt a halálra-táncoltatás jelenete.) A kifejező díszleteket Varga Mátyás, a színpompás jelmezeket Márk Tivadar tervezte. A végig sikerrel közreműködő kórus jó munkáját Pless László és Szalay Miklós karigazgatókat illeti dicséret.

Ökrös László

Vidróczki szerelme, Kiss Anna belehal az átélt szenvedésekbe. Halála előtt még egyszer találkozott a börtönből éppen akkor megszökött Vidróczkival

Natárok a Bartók-kultusz fejlődésében

Beszélgetés Fülöp Zoltánnal

Fülöp Zoltán Kossuth-díjas díszlettervezőnek Bartók Béla muzsikáját kifejező díszletei az elmúlt években Európának szinte valamennyi nagy városában sikert arattak. Az Operaház balett-együttesének vendégjátékai vitték el ezeket a díszleteket Torinóba, Párizsba, Helsinkibe, Stockholmába és Edinburghba. A neves díszlettervező most a Szegedi Szabadtéri Játékokon aratott szép sikert. Monumentális, modern színpadképe A fából faragott királyfi előadásához általános érdeklődést keltett.

— Milyen elgondolások alapján készült ez a színpadkép? — Ebben a műben — mondja a rendező — olyan színpadi fogalmazást választ-

tunk, ami a mondanivaló kifejezéséhez szükséges. Sem a rendező, sem a díszlettervező nem szándékozott a valóságot utánozni. Fényes és mozgással akartuk kifejezni a mű lényegét, mondanivalóját. Úgy gondolom, ez a megoldás fejezi ki legjobban Bartók muzsikáját. Minden színpadi mesterkedés nélkül a tánc és a zene jelenti a mű lényegét. A hatalmas megbillentett, ferde sík emelvény előre meghatározza a táncosok helyét és magát a cselekményt is. Ebben a színpadi díszlettervezés manapság az útkeresés, kísérlet-zés jegyében zajlik. Úgy gondolom, Bartók muzsikája még bátrabb és merészebb díszletet is elbir. A színeket tekintve fehér és kék alap-

tónusú színekkel teremtetem meg a mű hangulatát. Ez fejezte ki leginkább a zenét, a cselekményt.

— A Bartók-mű előadását a szegedi szabadtéren óriási jelentőségű kulturális eseménynek tartom — mondja tovább Fülöp Zoltán. — Szinte a Bartók-kultusz fejlődésének határköveként jelöl-ném meg. Remélem, hogy A fából faragott királyfi előadása; további Bartók-művek előadása követi majd itt a szegedi szabadtéren.

További munkáját illetően Fülöp Zoltán elmondja, hogy már dolgozik Kodály Zoltán Hány János című műve színes filmváltozatának díszletein. Kézübelül harminc tervet készít ehhez a filmhez.

P. Z.

Fogadás helyett

A meghívás tulajdonképpen hivatalos fogadásra szólt. A szabadtéri játékok igazgatósága hívta meg a Vidrócz-

ki szerzőit, szereplőit, az előadás művészeti vezetőit, kiknek körében ott volt Sipos Géza, a városi pártbizottság titkára, s a megyei és városi pártbizottság, a megyei és városi tanács több képviselője. De a hivatalos hang ezúttal hiányzott, már Tari Jánosnak, a játékok igazgatójának üdvözlő és köszöntő szavaiból is. Barátok, művésztársak jöttek egybe, hogy megünnepeljék egy új magyar opera szabadtéri ősbemutatóját.

Kedves, meleg pillanatok voltak a baráti találkozónak, amint Tari János köszöntötte Varga Mátyás Kossuth-díjas díszlettervezőt, aki a régi majd a felújított játékokon immár tizedik esztendőben vállalt jelentős művészi munkát, és Farkas Ferenc Kossuth-díjas zeneszerző köszönete a művészi együttesnek a lelkiismeretes munkáért, s az igazgatóságnak a bizalomért és a vállalkozó kedvéért, amellyel ezt az operát életre hívták és pártfogolták.

A Vidróczki szereplői, s az operában ugyancsak közreműködő, Lakatos Géza vezette Dankó Pista-zenekara énekkel és muzsikával járultak hozzá a »fogadás« kitűnő baráti hangulatához.

DÉL-MAGYARORSZÁG

A Magyar szocialista Munkás-párt Csongrád megyei és Szegedi városi Bizottságának lapja. Megjelenik hetente kivételével minden nap. Szerkesztő a szerkesztő bizottság Főszerkesztő: dr. Lőkös Zoltán Szerkesztőség: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 16. Telefon: 35-35 30-00 Ejszakai telefon: 15-08 Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat Felelős kiadó Kovács László Kiadóhivatal: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 16. sz. Telefon: 35-00 31-10 Beküldéstől kezdve nem örvén meg és nem adunk vissza. A lapot nyomtatja a Szegedi Nyomda Vállalat Szeged, Károly u. 3. INDEX 25 55

MA ESTE FÉL 8 ÓRAKOR

Bartók: A fából faragott királyfi

Koreográfiáját tervezte és rendezte: Eck Imre
Vezényel: Sándor János

Henegger: Johanna a máglyán

Vezényel: Henryk Czyz
Rendezte: Szinetár Miklós

VÖRÖS FELHŐ PARANCSTOT AD

Írta: Kuczka Péter 15.
Rajzolta: Csanádi András

Az indiánok elvonultak. A felmentő csapat már csak halottakat talál.

Carrington próbálta megérteni az indiánok gondolkodását. „Ha én vörös ember lennék — írta naplójába — ugyanúgy harcolnék, mint ők.”

Ejfel után magas, vállas férfi vezetett Bridger az ezredhez. „Portugál Phillips vagyok, Laramie-be lovagolok szegedséért.”